

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 164/2017-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. marca 2017 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Slovenská sporiteľňa, a. s., Tomášikova 48, Bratislava, zastúpenej obchodnou spoločnosťou Roman Kvasnica a partneri s. r. o., Sad A. Kmeťa 24, Piešťany, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Roman Kvasnica, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 4 NcC 7/2016 z 12. októbra 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti Slovenská sporiteľňa, a. s., o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. decembra 2016 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Slovenská sporiteľňa, a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu

ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 NcC 7/2016 z 12. októbra 2016 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní vo veci žaloby JUDr. Evy Strakovej (ďalej len „žalobkyňa“) – ktorou sa žalobkyňa proti sťažovateľke (ako žalovanej; pozn.) domáhala zaplatenia sumy 2 059,13 € s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia; pozn. – vedenom Okresným súdom Prešov (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 15 C 296/2015 vznesla sťažovateľka podaním z 5. februára 2016 námietku zaujatosti proti vec prejednávajúcemu sudcovi JUDr. Markovi Bujňákovi, ako aj všetkým ostatným sudcom okresného súdu, ktorú odôvodnila tým, že „... z verejne dostupných listín na internete sťažovateľ zistil, že žalobkyňa JUDr. Eva Straková je sudkyňou Okresného súdu v Prešove, teda kolegyňou vec prejednávajúceho sudcu JUDr. Mareka Bujňáka. JUDr. Marek Bujňák bol vymenovaný za sudcu Okresného súdu v Prešove dňa 22.10.2013. JUDr. Eva Straková je sudkyňou uvedeného súdu najmenej od roku 2002 (presnú informáciu, odkedy je JUDr. Straková sudkyňou Okresného súdu v Prešove sa sťažovateľovi nepodarilo z verejne dostupných informácií zistiť).

To znamená, že najmenej dva roky sa vec prejednávajúci sudca osobne veľmi dobre pozná so žalobkyňou JUDr. Evou Strakovou. Obaja sudcovia sú navyše sudcami občiansko-právneho úseku Okresného súdu v Prešove.

Aj keď sudca JUDr. Marek Bujňák v tejto právnej veci, po jej pridelení, začal konať, čím deklaroval, že zo subjektívneho hľadiska sa necíti byť vo veci svojej kolegyne – sudkyne JUDr. Evy Strakovej zaujatý, už skutočností, že žalobkyňa je sudkyňou Okresného súdu v Prešove na tom istom úseku ako JUDr. Bujňák, že ako kolegovia sú spolu v dennom kontakte od nástupu JUDr. Bujňáka na Okresný súd v Prešove, t. j. od 22.10.2013, že vzťahy medzi sudcami Okresného súdu v Prešove sú nadštandardne dobré a že samozrejme dlhoročná sudkyňa JUDr. Eva Straková musí požívať zo strany JUDr. Mareka Bujňáka, ako jedného zo služobnej najmladších sudcov súdu, rešpekt a úctu, preukazujú, že v danom

prípade existujú najmenej okolnosti, ktoré nestrannosť sudcu JUDr. Mareka Bujňáka v tejto právnej veci, objektívne spochybňujú.

Vznesenú námietku zaujatosti ostatých sudcov Okresného súdu v Prešove sťažovateľ odôvodnil tým, že žalobkyňa je služobne jednou z najstarších sudcov Okresného súdu v Prešove, a je teda samozrejmé, že jej kolegovia majú k nej nadštandardné vzťahy, založené na vzájomnej úcte, vzájomnom rešpekte a kamarátstve.

V tejto súvislosti poukázal na odôvodnenie rozhodnutia Okresného súdu v Prešove sp. zn. 8NcC 19/2015 zo dňa 14.09.2015, v zmysle ktorého takmer všetci sudcovia Okresného súdu v Prešove, kolegovia JUDr. Evy Strakovej, vo svojom vyjadrení k vznesenej námietke zaujatosti sťažovateľa, ktorú podal v právnej veci [REDAKOVANÉ] žalobkyne [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] proti Slovenskej sporiteľni, a.s., o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 9 198,39 €, vedenej na Okresnom súde v Prešove pod sp.zn. 14C/296/2015, potvrdili, že s JUDr. Evou Strakovou majú priateľské vzťahy...

Uvedené vyjadrenia potom potvrdzujú, že aj v tejto právnej veci, kde je žalobkyňou priamo ich dlhoročná kolegyňa a priateľka, sa musia cítiť osobne zaujatými.“

3. S poukazom na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia krajského súdu, ako aj rozhodovacia prax ústavného súdu, Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je sťažovateľka toho názoru, že „... v právnej veci, vedenej na Okresnom súde v Prešove pod sp. zn. 15C/296/2015, vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti, nebolo naplnené najmenej objektívne hľadisko nestrannosti vec prejednávajúceho sudcu JUDr. Mareka Bujňáka, ktoré hľadisko je nadradené hľadisku subjektívnemu.

Nakoľko teda boli zistené najmenej objektívne skutočnosti, spochybňujúce nezaujatosť sudcu JUDr. Mareka Bujňáka, a teda v danej veci existuje objektívny zákonom vymedzený dôvod, pre ktorý možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti, došlo uznesením Krajského súdu v Prešove sp. zn. 4 NcC 7/2016 zo dňa 12.10.2016, ktorým bolo určené, že sudca JUDr. Marek Bujňák nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci, k porušeniu základného práva sťažovateľa Slovenskej sporiteľne, a.s. na súdnu ochranu zaručenú v článku 46 odsek 1 Ústavy Slovenskej republiky a k porušeniu jeho práva

na spravodlivé súdne konanie zaručené v článku 6 odsek 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

4. V závere sťažnosti sťažovateľka s ohľadom na uvedené (bod 2 a 3) žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie ňou označených práv (bod 1) napadnutým rozhodnutím krajského súdu, napadnuté rozhodnutie zrušil, vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a priznal jej úhradu trov konania v sume 239,69 €.

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

6. Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Predmetom sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa

čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 4 NcC 7/2016 z 12. októbra 2016, ktorým krajský súd o sťažovateľkou vznesenej námietke zaujatosti rozhodol tak, že sudca JUDr. Marek Bujňák nebol vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 15 C 296/2015.

8. Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

9. Vzhľadom na to ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňujúce a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00).

10. Ústavný súd konštatuje, že základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci neustranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy bolo v čase rozhodovania krajského súdu o námietke zaujatosti vznesenej sťažovateľkou garantované prostredníctvom vylúčenia

sudcu z ďalšieho prerokovania veci pre zaujatosť ustanoveniami § 49 až § 57 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „Civilný sporový poriadok“).

11. V tejto súvislosti ústavný súd už v minulosti judikoval, že obsahom základného práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je povinnosť súdu vyhovieť návrhu oprávnených osôb a vylúčiť nimi označeného sudcu(ov) z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (m. m. I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03, I. ÚS 462/2011, I. ÚS 130/2016, I. ÚS 410/2016 a iné). Kolegiálne vzťahy medzi sudcami v zásade nemôžu byť dôvodom na spochybnenie ich nestrannosti a na ich vylúčenie z prerokovania veci z tohto dôvodu (m. m. IV. ÚS 124/2010).

12. Problematikou nestrannosti sudcu sa však vo svojej judikatúre viackrát zaoberal aj ESLP, ktorý pri jej riešení vychádzal z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Podľa názoru ESLP sa subjektívna stránka nestrannosti sudcu týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne ich zástupcom. Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prerokovanej veci a k účastníkom konania. Rozhodujúcim prvkom rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania (jeho právneho zástupcu) je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že naznačujú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar v. Spojené kráľovstvo). Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne javí vonkajšiemu pozorovateľovi (účastníkovi konania), ale to, či reálne neexistujú objektívne okolnosti, ktoré by mohli objektívne viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje.

13. V spojitosti s čl. 6 ods. 1 dohovoru ESLP osobitne judikoval, že súd, ktorý prerokúva námietku účastníka konania o zaujatosti sudcu, nerozhoduje o merite veci (sťažnosť č. 19231/91, rozhodnutie z 9. januára 1995). Jeho rozhodnutie sa týka len zloženia súdu, ktoré nie je „občianskoprávneho charakteru“ v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože ide o právo procesné. Pokiaľ by malo zloženie súdu vplyv na hlavné konanie a rozhodnutie v ňom prijímané, je potrebné pripomenúť, že podstata konania sa musí priamo týkať práv a záväzkov súkromného charakteru (Ringeisen v. Rakúsko, rozsudok zo 16. júla 1971, séria A, č. 13), čo v konaní o námietke zaujatosti sudcu nemožno tvrdiť (sťažnosť č. 58751/00, rozhodnutie z 11. decembra 2003). Európsky súd pre ľudské práva taktiež vyslovil, že konanie o námietke zaujatosti sudcu je nezávislé na konaní, v ktorom bola takáto námietka uplatnená, netýka sa oprávnenosti trestného obvinenia alebo civilných práv a záväzkov v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto je tento článok na takéto konanie neaplikovateľný (Ovcharenko proti Ukrajine, rozhodnutie z 20. októbra 2009, sťažnosť č. 26362/02; Mianowicz proti Nemecku, čiastočné rozhodnutie z 19. mája 2009, sťažnosť č. 37111/04).

14. K podobným záverom ako ESLP dospel aj ústavný súd, ktorý vo svojej judikatúre vyslovil, že základné právo na súdnu ochranu je „výsledkové“, čo znamená, že mu musí zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08), ako aj že ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým na zásade preskúmavania právoplatne skončených vecí (m. m. IV. ÚS 187/09). Predmet konania o uplatnenej námietke zaujatosti konajúceho sudcu nemožno stotožňovať s predmetom konania, v ktorom dotknutý sudca koná a rozhoduje. Konanie o uplatnenej námietke zaujatosti končí rozhodnutím, ktorým konkrétny sudca je alebo nie je vylúčený z prerokúvania a rozhodovania určitej veci. Toto rozhodnutie však nie je rozhodnutím o otázke tvoriacej predmet sporového konania, v ktorom namietaný sudca konal. Konanie o uplatnenej námietke zaujatosti sudcu preto predstavuje čiastkový procesný postup všeobecného súdu smerujúci k rozhodnutiu slúžiacemu na zabezpečenie rozhodovania sporovej veci nestranným súdom. Kvalita rozhodovania súdu o námietke zaujatosti sudcu tak nachádza svoj odraz i v kvalite

meritórneho rozhodnutia v konaní, v ktorom bola námietka zaujatosti sudcu vznesená (m. m. III. ÚS 30/2010).

15. Z uvedeného vyplýva, že rozhodnutie všeobecného súdu o námietke zaujatosti by mohlo zakladať porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy len v prípade, ak by bolo spojené s takým konkrétnym nepriaznivým dôsledkom pre sťažovateľku, ktorý by sa vzťahoval na výsledok konania, pričom by ho nebolo možné korigovať v ďalšom procesnom postupe, prípadne v opravných konaniach.

16. Z obsahu predloženej sťažnosti však ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť ani dôvod na to, aby sa od svojej citovanej ustálenej judikatúry odklonil, pretože v danom prípade sťažovateľka takúto námietku nielenže nevzniesla, ale ani nepreukázala. Preto ak je sťažovateľka naďalej presvedčená, že v jej veci konajúci sudca JUDr. Marek Bujňák mal byť vylúčený z prerokovania a rozhodovania tejto veci a že neboli rešpektované jej procesné práva pri rozhodovaní o uplatnenej námietke zaujatosti, bude mať možnosť svoje výhrady uplatniť pri využití prostriedkov právnej ochrany, ktoré jej v súčasnosti účinný Civilný sporový poriadok proti meritórnemu rozhodnutiu priznáva. Ide jednak o právo podať riadne opravné prostriedky, ako aj právo využiť mimoriadne opravné prostriedky proti právoplatnému rozhodnutiu vo veci samej.

17. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základného práva alebo slobody môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 103/02, IV. ÚS 115/07).

18. Pri predbežnom prerokovaní predloženej sťažnosti ústavný súd zistil, že ochranu sťažovateľkou označeným základným právam a slobodám na podklade ich možného porušenia z dôvodov uvedených v sťažnosti je oprávnený poskytnúť všeobecný súd, a to v konaní o riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkoch proti rozhodnutiu

vo veci samej. Z uvedeného dôvodu rešpektujúc požiadavku subsidiarity vyplývajúcu z čl. 127 ods. 1 ústavy i svoju doterajšiu rozhodovaciu prax sťažnosť sťažovateľky v zmysle dikcie ustanovenia § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

19. Vo vzťahu k neposúdeniu predpokladov zaujatosti u ostatných sudcov okresného súdu krajským súdom sťažovateľka v sťažnosti žiadnu námietku porušenia svojich základných práv a slobôd nevzniesla, preto táto časť rozhodnutia krajského súdu nebola predmetom ústavného prieskumu.

20. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. marca 2017